

ZUZANA MUCHOVÁ

ODSTÍNY

BARVY

ČERNOBÍLÉ

Zuzana Muchová

**ODSTÍNY BARVY
ČERNOBÍLÉ**

**Příběh se odehrává v osmdesátých letech
minulého století.**

Stalo se potom

Vystoupila z malého motoráčku a rozhlédla se kolem. Ropotínské sklárny ležely přímo naproti. Středně velká fabrika nelahodila očím, jako ostatně všechny podobné budovy, ale za ní se rozkládaly louky, vzdálené kopce a ještě vzdálenější vrcholky hor. Nádherná scenérie Jeseníků Moniku okouzila.

Rozhlížela se po místnosti osobního oddělení. Bude mít štěstí? Nebo se opět vyskytnou překážky? Bud' není místo ve školce, nebo potřebují pracovnice na směny, nemůžou vyhovět žádosti o zkrácení pracovní doby, mají pouze ubytování pro více lidí v malé garsonce...

Tohle už důvěrně zná a ani pro jistotu nečeká nic jiného. Musí však zkoušet vše, co se naskytne. Snad se to jednou podaří, snad dostane svou šanci.

Nemůže už dál žít v tamtom kraji, městě, bytě, kam se každou chvíli může vrátit. Neustále jí tím vyhrožuje. Musí pryč, pryč od toho všeho, a to co nejdál. Tato vesnička je sice malá, i ta továrna, ale je to dost daleko, aby mohla udělat škrť přes svou minulost. Jen jestli se jí to konečně podaří.

Úředník se s někým dohaduje v telefonu. Ukončí rozhovor, položí sluchátko a chvíli zadumaně zírá. Ale pak se vzpomene a zaostří zrak na drobnou dívku stojící u dveří.

„Skoro jsem na vás zapomněl,“ usměje se přes skla brýlí: „Tak co si přejete?“

„Přišla jsem na doporučení svého známého doktora Pavla Konečného, který zde domluvil můj možný nástup k vám,“ hlesne přiškrceným hlasem Monika a představí se.

Úředník souhlasně přikývne, vstane a podá jí ruku. „Aha, tak to jste vy. Posad'te se! Hledáte práci s bytem a školkou. Hmm...Víte, ale ono to není až tak jednoduché.“

Monika pomalu sedá a v duchu si zoufá. Tak přece! Přece je tu nějaký zádrhel. No jasně...

Já to věděla! pomyslí si nešťastně.

„Proč?“ pípne sotva znatelně a už se jí v myšlenkách všechny představy hroutí.

Nemůže jinak, je příliš napjatá a nervózní. Začíná pociťovat všechny možné emoce, které se v ní nadržávaly, spojené s další zklamáním, beznadějí, strachem, že jela zbytečně, a opět to nevyšlo, a také únavou z cesty, která teď na ni plně dolehla.

V okamžiku, kdy se pomalu loučí s vidinou naděje, úředník promluví: „Předně, mladá paní, nemáme pro vás takový byt, jaký vy si asi představujete. Šance získat ho na sídlišti je minimální i pro dlouholeté pracovníky s dětmi, máme však volné byty čtvrté kategorie v činžáku, kde většinou dožívají už jen staří lidé.“

Chvilí se odmlčí. Nemůže nepostřehnout, jak její napětí pomalu opadá.

„Můžu vám tedy pouze nabídnout byt, který sestává ze dvou pokojíků a kuchyně, ve které je zabudována vana. Koupelna není, WC je na chodbě pro dvě rodiny dohromady. Vysoké stropy, topit si musí každý sám. K tomu je přidělena část půdního prostoru, sklepní kóje, kousek zahrádky a kolna na dřevo a uhlí. Není to pro samotnou ženu s dítětem žádná legrace. Nebála byste se toho?“

„Bála,“ přiznala Monika. „Vypadá to dost zlověstně. Ale přitom bych se těšila. Vy nevíte, co to pro mě znamená!“

„Snad vás chápu. Bohužel, nemůžeme vám byt ani ukázat, protože odpovědný pracovník má dneska volno. Mohu vás jen ujistit, že je tam vše v pořádku a po původních obyvatelích vyklizeno a vymalováno.

Další je pracovní zařazení,“ pokračoval: „Nabízím vám obslužnou práci dělnice na huti s výhledem lukrativnějšího místa v budoucnu. Máte maturitu, praxi ve spořitelně...

Nyní však takové místo pro vás není, a naopak na huti máme stálý nedostatek pracovníků. Po prázdninách mají přijít nové síly, děvčata z nápravného ústavu. Ale to bude ještě chvíli trvat.“

Zkoumavě se na ni zadíval. Němý souhlas jejich očí ho přiměl k závěrečným slovům.

„Abych to shrnul: Pokud vás to neodradilo, budete přijata jako odnášečka výrobků a v případě potřeby vykonávat funkci střídačky. Například jako řezačka kotoučků na Petriho miskách, dělnice v balírně, na panelech, na ohýbárně, u technické kontroly... Zkrácený úvazek vám umožníme. Co vy na to?“

„Já na to, že můj zájem setrvává.“

„Dobrá, tak nyní přejdeme k pozitivnější věci. Potřebujete školku. To nebude problém. Ve školce máme jako podnik místa pro děti našich zaměstnanců.“

Usmál se, zvedl telefon a vytočil nějaké číslo. „Tady Vamperský! Můžeš na chvíli přijít, Aničko?“

Položil sluchátko.

„Tak teď přijde paní Hanáková a provede vás pracovištěm. Jakmile se vrátíte, řeknete mi své konečné rozhodnutí, a pokud se dohodneme, vše hned vyřídíme.“

Někdo zaklepal a vzápětí do dveří vstoupila starší, silnější paní s dobráckýma očima.

„Tak copak potřebuješ Karle?“

„Provedeš tuto paní provozem a ukážeš jí práci odnášeček. Budeš tak hodná?“

Monika se uvolnila, pozdravila a usmála se. Žena jí připomněla maminku.

„No, asi se půjdeme podívat jen na starou huť, to bude stačit!“ brblala si pro sebe Hanáková. „Potom se stavíme v balárně, vyjdeme na panely, profrčíme sítotiskem...“

Zamířily k veliké, prostorné hale. Uvnitř ní stály na vyvýšených pódiích vysoké pece, kolem kterých pracovali skláři. Nabírali na pístřaly – dlouhé kovové tyče žhavou hmotu a obratně s ní manipulovali. Monika se zahleděla na jednoho z nich, který tyčí neustále rychle otáčel a nakonec ji i s hmotou vložil do dřevěné formy na zemi. Sedící dívka ji uzavřela a pozorně sledovala jeho pokyny. Sklář do pístřaly foukal a nadále s ní otáčel, poté dupnutím vydal dívce signál k otevření formy, načež vytáhl již hotový výrobek, který položil na stoleček s vyvýšenými okraji a ohnivzdornou podložkou. Mírným klepnutím se produkt od pístřaly oddělil, přiběhla jiná dívka, nabrala ho na dlouhý hák a odnášela pryč. Sedící pracovnice opláchlá studenou vodou formu, ze které se okamžitě vyvalila oblaka páry. Vzápětí byla do ní vložena další tyč se žhavou hmotou. Dokonalá souhra.

„Zde se vyrábějí svítidla, lampy a lustry,“ vytrhla Moniku ze zamyšlení Hanáková. „Jak vidíte, ta dívenka odnáší výrobky na pásovku. Pak se vystřídá s jinou u formy a poté má pauzu. Tak se to vše po půl hodinách opakuje. Ale nemyslete si, že je to lehká práce. Odnášením i obsluhou formy se zapotíte a při té půlhodině pauzy

po vás dělníci, kteří se nemohou hnout, chtějí nějaké služby, anebo vás posílají do kantýny.“

Přešly k něčemu, co vypadalo jako dlouhá sálající trouba. „Tady je pásovka. Zde se jednotlivé výrobky ještě vypalují,“ vysvětlovala paní a ukázala dovnitř, kde se pomalu pohyboval rošt, na kterém lustry a lampy postupovaly dál a dál.

„Na konci pásovky pracovnice výrobky odebírají a ukládají do velkých klecí,“ pokračovala. „Některé se potom převážejí přímo do balírny, jiné ještě k další úpravě do brusírny.“

Tak pojd'te, projdeme balírnou a ukážu vám ještě některé provozy.“

Když se vrátily do kanceláře osobního oddělení, stály na stole tři hrníčky horké kávy.

„Tak co?“ zeptal se Vamperský. „Půjdete k nám?“

„Ano,“ odpověděla Monika. „Už jsem se rozhodla.“

Když po nějaké době vyšla z vrátnice podniku, připadalo si jako opilá. Známý pocit neskutečnosti, jako už několikrát v zásadních zvratech jejího života, ji zcela ovládl. Nevadí, že bude čekat dlouho na vlak, musí vše do sebe vstřebat.

Tak se to přece jen podařilo! Nemůžu tomu uvěřit. Konečně začnu nový život. Úplně nový. Daleko od všeho. Snad se mi to jen nezdá!

Ale nezdálo se jí to. V tašce si nesla ještě tiskopisy na vyplnění a s novou nadějí do budoucna zamířila k nádraží.

Proč?

Dětství měla Monika hezké.

Oplývala šťastnou povahou, nikdy s ní nebyly žádné větší problémy. Stále plná energie, stále veselá a usměvavá, šířila kolem sebe dobrou náladu. Vše jí šlo od ruky, ani učit se nemusela, protože byla vnímavá a hodně si zapamatovala z výkladu. Škola pro ni byla vlastně hrou. S úsměvem a klidem proplouvala všemi úskalími a nikdy neměla strach ze zkoušení jako jiní žáci. A to nastoupila do první třídy o rok dřív než její vrstevníci. V té době se to občas stávalo.

Rodiče chybu neudělali, i když jí tím zkrátili bezstarostné dětství. Jenže tehdy se to tak nebralo. Dcera byla zkrátka natolik chytrá, že tím žádnou újmu neutrpěla, a když se to tak vezme kolem a kolem, bude oproti ostatním ve všem v předstihu.

A taky že byla.

Snad proto tak ráda pomáhala svým rodičům. Pracovali i bydleli na samotě v malé hospůdce V lesním zákoutí. Otec byl vedoucí i obsluhující, maminka byla také servírka.

Táta, na dceru přísnější, vždy tvrdě vyžadoval splnění svých rozhodnutí. Vysoký, hubený a houževnatý budil tak trochu postrach svým vážným výzorem, ale ti, kteří ho znali, věděli, že je to jen zdání. Zkrátka se neuměl smát.

To maminka byla takový jeho protiklad - klidná, laskavá, mateřská paní, silnější postavy. Pomalu se kolébala mezi stoly a chlácholivým hlasem uklidňovala poněkud hlučnější hosty. Nikdy na nikoho nekřičela, nedovedla se zlobit. Na vtipné a někdy

i obhroublé narážky dokázala vždy odpovídat se svým typickým smyslem pro humor. Když si nějaký obzvláštní zlobivec nedal říci po dobrém, prostě ho chytla za límec a vystrčila ven. Někdy se host i bránil, ale nedovolil si ji urazit a nakonec se většinou podvolil. Některý následující den poté se přišel zkroušeně omluvit a zaplatit sekuru, pokud ovšem nějakou měl, což paní Dolanská s pochopením přijala. „Všichni jsme jenom lidé,“ říkala.

Ráda a s troškou pýchy sledovala svou dceru, která se naučila jako dokonalá číšnice běhat mezi stoly a hosté ji se zalíbením pozorovali.

„Zahraj nám a zazpívej, Moniko,“ požádali ji někdy a ona se nenechala dvakrát pobízet. Zpěv a kytara byly její láska.

Měli se tak nějak rádi zaměstnanci i zákazníci v této malé hospůdce s příjemnou atmosférou.

Byli všichni jako jedna velká rodina.

Snad jen samé jedničky rozhodly, že se Monika nedala na dráhu svých rodičů.

„Byla by to škoda,“ usoudila matka, a tak dceru s úspěchem přijali na gymnázium.

Těšila se hodně na novou školu a již v prvním ročníku se ukázalo, že nechybila. Zde už se však musela učit a rodičům pomáhala méně. Bavilo ji to však a výsledky měla opět výborné. Problémy se dostavily ke konci školního roku a nastal veliký zvrat v životě celé rodiny.

Ukázalo se, že maminka obezita souvisí s těžkou nemocí. Několikrát musela na různá vyšetření a z tváře se jí pomalu vytrácel úsměv. Začala být najednou nezvykle a hodně nervózní a často na dceru pro něco houkla.

Monika nevycházela z údivu. Co se to s maminkou děje? Nikdy, a to i když něco provedla, si ji takto nepamatovala. Až odhalení

jedné lékařské zprávy zapomenuté na stole, jí vyrazilo dech. Maminka přece nikdy nestonala!

Když se však na to zeptala, matka ji jen tvrdě odbila. Chtěla dceru chránit před krutou skutečností, aniž by tušila, že ji tímhle vlastně více a více znepokojuje. Vůbec si neuvědomovala, jak ji ta nemoc mění. Napětí v rodině narůstalo, což Moniku deptalo.

Proboha, proč mi nic nechce říct? Lidi přece bývají nemocní. Nebo je to tak vážné?

Chtěla se několikrát zeptat otce, ale jeho nepřístupnost a čím dál víc zamračený výraz ve tváři ji odrazoval. Věděla, že by jí nelhal, ale bála se... čeho vlastně? Pravdy? Sama se v tom nevyznala.

Do duše se jí stále rychlejším tempem vkrádala úzkost. Nedokázala na nic jiného myslet a i ve škole se přestávala soustředit. Tátu někdy našla v kuchyni se sklenkou v ruce a pohledem upřeným před sebe.

„Co je to s vámi, tatínku?“ rozplakala se jednou. „Tys přece nikdy nepil.“

„Maminka je těžce nemocná, Moničko,“ vyhaslým hlasem odvětil a dál zíral do prázdna.

„Snad se to dá vyléčit!“ vyhrkla dívka nešťastně. „To přece není možné, takový život nemůže být!“

„Ale může, Moničko, může!“ blábolil Dolanský jazykem už ztěžklým alkoholem. „Život je zatraceně zlý.“

Když se žena nevrátila z posledního vyšetření a nechali si ji v nemocnici, jel tam za ní. Vrátil se tak strhaný, že náhle vypadal snad o deset let starší. Monika, která nejela s ním, protože musela zaskočit v hospodě, nemohla zděšením ani promluvit. Následovala otce do kuchyně, kde mechanicky pohodil tašku na židli. Nalil si sklenku vodky a jedním douškem ji vyprázdnil. Nalil si druhou. Obrátil se k dcerce, která na něho zírala neschopná slova.

„Maminku budou zítra operovat!“ vydoloval ze sebe. „Snad jí pomůžou.“

Z očí mu vyhrkly slzy a vzal dcerku do náruče.

Také Monika se rozplakala. Pláč a slzy jí rozvázaly jazyk, hrdlo se uvolnilo.

„Přece musí být nějaká naděje!“ vyrážela mezi vzlyky.

„Určitě je,“ trhaně odpovídal otec. „To víš, že je!“ přesvědčoval ji i sebe. Chtěl tomu věřit, i když prognóza nebyla příznivá. Operace jako jediná možnost mohla dopadnout jakkoliv. Manželka dlouho bagatelizovala příznaky, o kterých nikdo neměl ani tušení.

Pohostinství V lesním zákoutí bylo pro nemoc zavřeno. Dolanský si vyžádal dovolenou. Žena byla den po operaci a její stav byl standardní. Třetí den však dostala nečekaně plicní embolii a po krátkém zápase zemřela.

Na pohřeb přišli snad všichni lidé z městečka. Nejednomu otrlému chlapovi vstoupily slzy do očí. Měli tu zemřelou paní rádi a neméně tak zdrcenou dceru s otcem. Věděli, že už nikdy v té příjemné hospůdce nebude tak, jako dřív.

Slova útěchy nic nenahradí. Nikdy nemůžou nahradit milovaného člověka.

Život se však musí žít dál a Monika, i když neměla na mysli nic jiného a učení jí vůbec nešlo, musela konec školního roku zvládnout. Ulevilo se jí, když nastaly prázdniny, protože tak mohla stále vypomáhat otci, který se začal stávat podivným, čím dál více uzavřeným a zlým na celý svět.

Kolik podob má dno?

Druhý ročník gymnázia byl v plném proudu.

Monika měla stále více starostí. Otec se jí nelíbil. Sdílela jeho zármutek, ona sama se nemohla vzpamatovat, ale to, jak se choval...

Každý den po návratu ze školy ho nacházela někde v ústraní se skelným výrazem ve tváři. Samozřejmě, své pracovní povinnosti si plnil. Ale stále více se utíkal do soukromí, kde v duchu nadával osudu se sklenkou v ruce. Bez příčiny se na ni prudce utrhoval. Nepoznávala ho. Měnil se jí před očima ze dne na den.

Ze začátku ho chápala. Smrt ženy, která přišla náhle, nečekaně, se nedala jen tak překonat. Ztráta milovaného člověka nepřestane bolet nikdy. Čas je sice prý nejlepší lékař, ale když plyne tak pomalu. Přesto však plyne, nejhorší bolestné období přechází, otec však s alkoholem nepřestává.

Dcera se ho začíná bát a neví si s tím rady. Vždy byl na ni dost přísný, někdy by se dalo říct i hrubý, jak by mu tedy mohla domluvit? Nějak příliš rychle si zvykl na alkohol. Během půl roku dohnal to, co za celý život promeškal.

Nastalo těžké období, kdy se Monice jevila situace obzvlášť zoufalá. Uvažovala, že zanechá školu a odhodlaně to řekla svému třídnímu, ten však nechtěl o něčem podobném ani slyšet, dokonce zajel za Dolanským, se kterým dlouho rozmlouval.

Otec jí ve vzácné chvílce střízlivosti řekl: „Záleží na tobě, Moniko, jestli doděláš školu. Z podniku mi zatím novou sílu neposílají a já vše sám nezvládnou. Musíš mi pomáhat a na učení moc času mít nebudeš.“

„Já vím, tati, tak právě proto si myslím...“

„Počkej, nepřerušuj mě!“ nenechal dceru dokončit.

„Mluvil jsem s Kováčem, tvým třídním profesorem, který říká, že jsi dobrá žákyně, nadaná a bylo by tě škoda. Chce ti maximálně pomoci a pochopí, když tvůj prospěch nebude ideální. Má pravdu a já nechci, abys později litovala a dodělávala si školu třeba dálkově.“

„Když mně to ale vůbec nemyslí!“ vhrkly Monice slzy do očí. Já to nedokážu...“

„Holčičko moje!“ přistoupil k ní otec, objal ji a z tvrdé, nepřístupné slupky vykoukla na chvíli jeho zranitelnost. „Já vím, je to těžký. Ale buď tak hodná a vydrž to. Nejen kvůli mně, ale hlavně kvůli sobě. Prolez to třeba se čtverkami, ale udělej to!“

„Dobře tatínku, budu se snažit,“ tichounce špitla Monika a v duši se jí rozlily rozporuplné pocity... směs úlevy, strachu i jakési tíže, kterou bude nucena nadále nést. Kdyby nemusela myslet na učení, nesla by všechno snáze, takto ten nápor bude větší, jenže vzdát se studia téměř v polovině? Opravdu by to byla škoda, musí vydržet. Potěšilo ji, že z otce na chvíli vykoukl opět ten rozumný a zodpovědný muž a v duchu mu za to byla vděčná.

Víc už o věci nemluvíli. Obzvláště, když brzy na to přece jen nastoupila nová servírka, pomyslela si, že vše bude jako dřív, vypomůže otci co nejvíce, ale v první řadě se bude věnovat učení. Oproti prvnímu ročníku v tomto pololetí už měla trojky, bude se snažit, aby se to nezhoršilo, ve zlepšení raději nedoufá.

Nová servírka Marie Pokorná byla vysoká, hubená bezdětná vdova s chladnými rybíma očima. Monice se nelíbila. Nevěděla proč, ale cítila k ní od počátku averzi, i když se jí snažila skrývat za slušné chování. Asi to bylo oboustranné, aspoň měla ten pocit.

Žena měla drsný, prokouřený hlas, alkoholem taky nepohrdla a čišela s ní jakási bezcitnost. Práci vykonávala dobře, ale zamračeně a bez úsměvu. Na hrubé narážky odpovídala hrubými výrazy, žádná vulgarita jí nebyla cizí.

V kdysi příjemné hospůdce zavládla úplně jiná atmosféra, ponurá a depresivní. I ty ubrusy na stolech vypadaly nějak špinavěji, zdálo se zde víc nakouřeno, a jako by ani sluníčko nechtělo nakouknout. Jistě proto, že matka ráda větrala, pouštěla dovnitř čerstvý vzduch a otvírala dveře, kudy se odpoledne draly sluneční paprsky, když přestaly procházet kolem bočních oken. Marie to nesnášela, a tak celá velká místnost těžkla kouřem, alkoholovými výpary, vydýchaným vzduchem a hrubými slovy. Nová servírka štamgastům kontrovala s jakousi až zvrácenou chutí.

Jen se svým šéfem mluvila jinak. Často si s ním zavdala a litovala ho. Měla pochopení pro jeho slabost, umožňovala mu tedy, aby se čím dál víc oddával sám sobě v koutě kuchyně, ujišťujíc ho, že ona vše zvládá, jen ať víc odpočívá. S obětavým výrazem ve tváři ho občas pohládila, poslouchala, utěšovala i konejšila, až se pro něj pomalými účelovými kroky stávala nepostradatelnou.

Monika tyto věci zpočátku neregistrovala, ale postupem času byly tak do očí, že jí teprve vše začalo docházet. Panebože, ta ženská chce tatínka lapsnout, pomyslela si nejednou zoufale. Co já proti tomu zmůžu?

Dlouho se odhodlávala, ale poté začala citlivě a opatrně otci sdělovat své pochybnosti v době, kdy byl přístupnější jejím slovům.

Někdy vypadal zkormouceně a skoro zahanbeně ji prosil, ať ho pochopí. Potřebuje spřízněnou duši a Marie s ním sdílí jeho utrpení.

Většinou však měl dost vypito, a to se mu už vůbec neodvažovala nic ani naznačit. Stejně to začínala vzdávat, zdálo se jí, že tím jen přilévá olej do ohně. Servírka ji sledovala ještě s větší nechutí než doposud, dávala jí ironicky najevo svou převahu, avšak v přítomnosti šéfa se sladce usmívala a byla na ni tak příjemná, až byl z toho ten tvrdý chlap natolik dojat, že ve své podřízené viděl snad světici. Marie se za jeho zády ironicky vysmívala Monice téměř do očí a stále častěji špitala Dolanskému něco do ucha.

A tak jednou, aniž by se k tomu zdál nějaký důvod, vypoťácel se silně podroušený otec do výčepu z kuchyně, kde doposud pospával na kanapi, a zahulákal na překvapenou Moniku: „Tak ty... ty mi chceš bránit? Uvědom si, že... je to můj život, ty za chvíli dospěješ a vdáš se a co... co já?“

Vyděšeně sebou trhla a byla ráda, že je pozdě večer a Marie už odešla domů. Po zavíračce na ni vždy zůstával úklid, ale měla ráda tyto večery, kdy táta spal a všude se konečně rozhostil klid. Práce kolem zákazníků už ji tak nebavila jako dříve, spíše unavovala.

„Ale tati, já už ti přece dávno nic neříkám, jen...“

„Co jen?“

„Jen, že maminka je teprve necelý rok po smrti a ta Pokorná není žena pro tebe!“

„Cooo?“ zařval tak, až se rozdrnčely okenní tabulky.

„To není žena pro tebe!“ zopakovala Monika roztřeseně, ale odhodlaně a důrazně, „Je zlá, bezcitná a tvrdá, chce tě jen využít...“

Prásk! Nečekaná rána byla tak obrovská, až upadla a zhroutila se do rohu, kde si automaticky zakryla hlavu před dalším úderem. Byla vyděšená a zcela ohromená. Jen jako z dálky a utlumeně vnímala proud sprostých nadávek, těžké vzdalující se kroky, a pak ticho.

„Maminko!“ vzlykala v noci do polštáře. „Maminko moje, proč jsi mi odešla? Kdybys věděla, jak se cítím bezmocná a opuštěná. Co mám dělat?“

Marně přemýšlela, jak by mohla celou situaci změnit, ale na nic nepřicházela. Jak má vlastně takhle žít?

Smíření z nutnosti

Ve dnech, které následovaly, plnila automaticky své úkoly a chodila jako tělo bez duše. Nevnímala, jak ji Marie potměšile pozoruje a jaký se jí na tváři rozhostí vítězný úsměv vždy při pohledu na modřinu od facky. Dávala si ovšem pozor, aby si toho nikdo nevšiml.

Monice nyní připadalo, jako by už v životě neměla prožít pěkné chvíle. Maturita a pak možnost odejít se jí zdála tak vzdálená... chtěla však dokončit školu. Vždyť v nejhorším případě může utéci vždycky a vzdát to. Jak to ale vydržet, když jediný blízký člověk, kterého má, se jí začíná odcizovat? A nejen to. Na její bedra se v pozdních odpoledních hodinách kupí další a další nakládačky, kdy nejen otec, ale už i Marie nejsou často na place k zastížení. Prostě sedávají spolu v koutku kuchyně, kde si špitají, popíjejí a... stávají se stále důvěrnější.

Monika se po dlouhých bezesných nocích plných přemýšlení a rozporuplných pocitů rozhodla k boji se svým osudem.

Musím zkrátka vydržet a nedat na sobě nic znát, nebo si ve škole všimnou, že se mnou není něco v pořádku, a můžou zavolat sociálku. Panebože... nechtěla bych jít do děcáku, i kdyby mi tam možná bylo líp. Mohlo by se to snadno stát, když nejsem plnoletá. Co kdyby si někdo začal všimnat a nahlásil vše úřadům? Kdyby se dověděli, jaký mám doma podmínky a že musím zastat tolik práce...

Jenže co můžu dělat, když mě táta živí a umožňuje, abych dostudovala? Však mi taky občas předhazuje, že mu mám být za co vděčná, tak ať si hezky všechno zasloužím. Ale copak takhle jednají i jiní rodiče, kteří děti podporují? Nevím. Budu muset zatnout zuby...

A tak se začala snažit příliš nerozpítvávat svou současnou bezútěšnou situaci a myslet hlavně na budoucnost. Protože neměla po příchodu ze školy absolutně čas, nejen kvůli obsluze zákazníků, ale i práci na zahrádce a políčku, začala vstávat brzy ráno a učila se. Učila se ve škole o přestávkách, učila se při jízdě v autobuse. Aspoň tolik, aby něco věděla.

V hodinách se snažila nemyslet na nic jiného než na probírané učivo a byla to síla, když se jí neustále v hlavě promítala maminčina smrt a její poslední chvíle, kdy byla úplně jiná. Jak musela být nešťastná! Jak to šlo všechno šílenou rychlostí z kopce!

Kdopak se má cele soustředit a dávat v hodinách pozor, když den za dnem vidí změněnou osobnost otce, za krátký čas tak zdevastovanou. Kdysi přísný, zamračený, téměř asketický, ale zodpovědný a zásadový chlap. Co se s tím chlapem stalo?

A jakpak se to dělá, aby člověk nemyslel na ironickou, posměšnou a falešnou tvář cizí ženy, vypočítavé ženy, která nahradila místo pro Moniku nenahraditelné? Vždyť je to jak z nějaké přiblblé pohádky, kde macecha hraje prim. Až na to, že tohle pohádka není, to by se musel objevit princ, a tak to ve skutečném životě nebývá.

Všechny tyto myšlenky a emoce se těžko zaháněly, ale přesto Monika vyvíjela maximální úsilí, aby je potlačovala, až se jí to začalo dařit. Její dřívější talent hodně pochytit při výkladu se jí opět pomalu navracel. Snažila se, i když to bylo úmorné, nevšímat si Pokorné, která jí nepokrytě dávala najevo, jak ji nemá ráda.

Marie záviděla Monice její mládí, svěžest a krásu. Překážela jí. Líbilo se jí zde a chtěla jejího otce, vlastně spíše jeho peníze. Ve slabé chvíli se jí o nich svěřil s důrazem, že o tom nemá dcera ani tušení, tak ať si to nechá pro sebe. Věří jí jako jediné ženě, která mu rozumí.

Tato žena tedy vycítila obrovskou příležitost, a proto se mu snažila ještě více přiblížit. Věděla, jak na to. Ve všem s ním souhlasila, přitom ho však nenápadně usměrňovala a manipulovala s ním tak, že to ani nepostřehl. Až mezi nimi došlo i k milostnému sblížení.

Byla vynalézavá a znovu v něm probudila muže, vždyť nebyl tak starý a alkohol ještě nestačil ubít všechny schopnosti. Měl ve svých čtyřiceti letech co dohánět, manželka, jak se jí svěřil, nikdy moc naruživá nebyla. Měl ji rád a ani mu to nevadilo, protože nevěděl, o co přichází.

Jiří Dolanský do toho spadl takřikajíc rovnou po hlavě. Marie triumfovala.

Jen Monika jí zde překážela. Ještě by se mohla dovědět, kolik má otec peněz...

To chce navléknout ho co nejdříve do chomoutu. Vždyť se později sám tím svým alkoholem zničí. Jak jen se ale zbavit té protivné pubertáčky? Bude jí teprve šestnáct a vyhodit ji nemůže. Vydržet přes dva roky, než dokončí gympl, bude těžké. Což ji odsud vystrnadit jinak? Třeba ještě ráda uteče někam na intr nebo do podnájmu.

A tak se snažila, jak mohla, Monice ztrpčovat život, až se několikrát skutečně pohádaly. Jenže otec vše viděl jinak a na popud přítelkyně začínal mít na dceru čím dál větší vztek. Co si to vlastně dovoluje? Vždyť on poznal Marii z té nejlepší stránky a ta žába na ni žárlí a nepřeje mu v životě nic pěkného. Je to protivný, drzý spratek,

myslel si častokrát a nejednou dceru uhodil. Už se neovládal. Dokonalou vládkyní domova se stala Marie.

Monice nezbývalo nic jiného, než se naučit co nejvíce ovládat, sklonit hlavu a mlčet. Přesto se však odhodlala k rozhovoru s tou ženskou, která zabrala maminčino místo a ovládla otce. Našla si jednou chvíli, kdy se před ní ponížila a poprosila o rozhovor, při kterém jí klidným hlasem sdělila, že by ráda dokončila školu a potom že si někde najde práci a podnájem.

„Prosím tě jen o jedno, nech mě v klidu žít! Já už si taky nebudu všímat ničeho, co se tady děje, i když mě bolí, že se z tatínka stal alkoholik. Pokud to ale tobě nevadí, prosím! Hlavně, že vám je spolu dobře. Nebudu si toho všímat... ne nebudu! Pomůžu vám ve všem jako doposud, jen bych ráda měla lepší podmínky, aby se mi podařilo dodělat školu.“

Marie pochopila, že daný návrh je pro obě strany nejlepší řešení, a tak nastalo relativně pokojné období. Monika se přinutila skrývat svůj duševní stav, být veselejší, a když pracovala na políčku či zahradě, a obzvláště, když otec s partnerkou někam odjeli, začala si opět zpívat. Atmosféra a nálada v hospůdce se poněkud zlepšila a hosté se znovu začali dívat se zalíbením na tu hbitou dívku. Nikdo netušil, jak často večer pláče do polštáře ve svém malém pokojíku v podkroví.

Nic není jako dřív

Konečně nastaly opět prázdniny. Monice se značně ulevilo a její veselost už nebyla strojená, ale opravdová.

Zase na chvíli odpočinek, pomyslela si. Ještěže tak, už to bylo opravdu na hraně. Teď už to musím vydržet, za chvíli půjdu do třetáku, a bude mi to utíkat jako voda.

Jen když si vzpomněla na maminku, posmutněla. Opatrovala její hrob a ze hřbitova přicházela zádumčivá. Ani nevěděla, zda tam vůbec chodí otec.

Ten proti svému zvyku nečekaně nahlásil, že má dovolenou, zavřel hospodu a odjel s Marií k moři. Prý zájezd dostal od podniku za odměnu. Moniku bodlo u srdce, že ji už jako by ze svého života odepsal. Klidně si odjede a nechá ji doma samotnou. Kdyby to zjistily úřady...

Jak se všechno změnilo za ten jeden rok. Bylo jí z toho smutno, ale na druhé straně vítězily vzrušující pocity jakéhosi štěstí a svobody. Rozhodla se využít to naplno.

Na pár dní za ní přijela nejlepší kamarádka Jiřina ze školy. „Naši se nesmí dovědět, že jsi tady sama, ti by mi dali!“ hihňala se.

„Jenom to ne, to by byl pěkný průšvih!“ děsila se Monika.

Rozesmály se. Vidina tak nečekaného dobrodružství šestnáctileté dívky zcela okouzila. Poznenáhlu se zde začínali scházet i někteří bývalí spolužáci ze základky. Strídavě Monice pomohli při práci na zahradě a pak si všichni dělali výlety do lesů a dlouhé túry po okolí. Užívali si spoustu legrace, sbírali houby i lesní plody a domů se vraceli vyběhaní a bezstarostní. Připravovali

si z hub chutnou krmi, krájeli je, sušili a večer při ohníčku zpívali. A což teprve, když se v chatkách nedaleko hostince ubytovali studenti, kteří po absolvování druhého ročníku vysoké zemědělské školy přijeli na brigádu. Přes den vypomáhali zemědělcům a večer se připojili k partě mladých lidí.

Během této doby si Monika začínala jaksi více rozumět s jedním z brigádníků - Martinem. Jeho starší bratranec Pavel, který právě vystudoval medicínu, se přidal k ostatním jen na chvíli, aby si užil venkovského vzduchu a poté někde posledního zbytku prázdnin ve svém životě. Brzy bude mít nástupní praxi v nemocnici jednoho vzdáleného okresního města.

Byl vážnější a zdálo se i rozumnější než lehkomyšlný a frajerský Martin, který však sršel takovým vtípem, že se všichni mohli potřhat smíchy. Monika se už dlouho necítila tak volná, šťastná a bezstarostná. Takhle uvolněně se nezasmála snad od dětství.

Jenže všechno má svůj konec, a tak jednoho večera řekla: „Dneska jsme tady u nás spolu naposledy.“

„A proč?“ ptal se zklamaně Martin

„Zítřka se vrátí otec z dovolené, budete se moci bavit už jen v naší hospodě a o zahradě prosím ani muk. Táta je trochu přísný.“

„Ale přece se někdy spolu sejdem?“

Jen pokrčila rameny. Jistě nebude mít žádnou možnost.

Také tento poslední večer si všichni užili spoustu zpěvu, zábavy a legrace a kluci slíbili, že budou hojně navštěvovat hostinec. Monika o tom vůbec nepochybovala a hned první odpoledne po otevření seděli samozřejmě všichni u stolu. Ihned vycítili, jaké napětí zde vládne.

Chování pána domu i jeho přítelkyně bylo nepřehlédnutelné a stísněnost Moniky snadno rozpoznatelná. Za tu dobu tady už samozřejmě leccos slyšeli. Jenže vyprávění a představa se značně

liší od viditelné reality. Stačí se podívat, jak se dívka křečovitě usmívá a jak se často kradmo ohlíží, jako by nevěděla, odkud přijde něco zlého... Tatam je veškerá její uvolněnost.

„Pánové, taková krásná holka!“ dal se slyšet student Honza, „To já bych jí hned podal pomocnou ruku.“

„A jak bys to udělal?“ zajímali se ostatní.

„Prostě bych si ji odsud unesl domů. A vzal bych si ji za ženu.“

„Blázne!“ smáli se mu.

Jen Martin zůstal vážný. Uvažoval. Honza to sice říkal z legrace, ale když se to tak vezme kolem a kolem, není ta myšlenka až tak docela hloupá. Od počátku setkání s Monikou si uvědomoval, že se do ní docela vážně zakoukal. Líbila se mu neskutečně a věděl, že i ostatním klukům. Protože však byl tak trošku samolibý a nebyl zvyklý na neúspěch, nechtěl se před nimi shodit, kdyby ho odmítla.

Někdy před ní utrousil nějakou poznámku hlubšího smyslu, ale ona jako by nereagovala. Často ho napadlo, že je jak z minulého století. Netušil, že předstírá nezájem jenom proto, že je sama zmatená a neví, jak se má chovat.

Ale byl vytrvalý, snažil se s ní často hovořit a různě ji pobavit. Vždycky se tak krásně rozesmála! Věděl, že na ni musí opatrně, pomalu, aby se nevyplašila. Občas se jí jen letmo dotkl, chytil na moment za ruku, jemně pohladil po vlasech. Postupoval cíleně krok po krůčku. Jednou o samotě ji náhle políbil a beze slova odešel. Jeho to prudce vzrušilo, Monika zůstala stát v rozpacích.

Když jednoho večera po bujaré oslavě Honzových narozenin vrávorali kamarádi nejistým krokem z hospody, vykřikl: „Uvidíte, že se do tří měsíců ožením!“

„Vole!“ zasmál se Radek.

„S to přehnal, bejku“ téměř zároveň reagoval Honza.

„Nechte ho, ať si blábolí ty své nesmysly!“ uzemnil je Pavel.
„Znám svého bratránka!“

„Co? Nesmysly?“ ohradil se Martin. „Vsaďte se!“

„Klidně. O co?“

„O pět stovek!“

„Páni!“ vyjevil se Radek. „Nejseš na hlavu padlej? „Tady na to dřeme jak dlouho na brigádě, a ty máš asi peněz nazbyt... no jo, doktorský synek...“

„Ále,“ mávl rukou Pavel. „Zítra nebude vědět nic. V opilosti se toho...“

„Nic v opilosti se toho...“ umanutě ho přerušil Martin. „Já na tom trvám a budete zírat. Tak co? Vsaďte se, nebo vám všem dám do držky!“

„Tak jo,“ vzal ho bratranec smířlivě kolem ramen. „Ale teď pojdte ke mně, dáme si ještě panáka na rozloučenou, když vás zítra opouštím. Bylo mi tady s vámi sice hezky, ale čeká na mě příjemnější část trávení volného času.“

Martin si druhý den i v té své podroušené mysli bolavé kocovinou matně uvědomoval, co tvrdil, že se vsadil a přestřelil, ale nechtěl brát svá slova zpět, a navíc se mu ta myšlenka začala zamlouvat čím dál víc. Zná takových několik, kteří se oženili dokonce už na střední škole, tak proč by ne on? Má k tomu nejeden důvod. Konec konců si tím vyřeší i svůj bolavý problém. Cítí, že to děvče miluje a chce s ním být napořád. Musí kamarádům ukázat! Co je však ze všeho nejlepší, že ukáže rodičům.

A tak trochu urychlil ty své dosud opatrné kroky, začal se k Monice chovat důvěrněji než předtím a neúspěšný nebyl. Poznenáhlu u něj začala hledat útěchu a ochranu, svěřovala se mu a měla pocit, že konečně našla někoho, kdo jí porozumí a poskytne oporu.